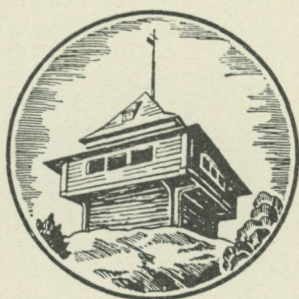

**NORDISKA MUSEETS OCH
SKANSENS ÅRSBOK 1943**

FATABUREN

NORDISKA MUSEETS

OCH SKANSENS ÅRSBOK

1943

Redaktion:

SIGURD WALLIN · GÖSTA BERG · SIGFRID SVENSSON

Omslaget: Trädgårdsgrindar vid Skogaholms herrgård på Skansen. Grindarna ha medföljt herrgårdens huvudbyggnad vid dess hitflyttning från Närke. Foto Märta Claréus 1942.

Tryckt hos Tryckeri Aktiebolaget Thule, Stockholm 1942

Djuptrycksplanscher och omslag från Nordisk Rotogravyr

FÖRNINGSKORGAR FRÅN TJÖRN

När det var bröllop, barndop eller begravning, buros lakansklädda förningskorgar till kalasgården från grannarna i bygden och även från släkt och vänner längre ute i socknen. Seden är känd från många håll, men jag vill här hålla mig till min fäderneö Tjörn i Bohuslän, där jag sommaren 1942 träffade på åtskilliga förningskorgar undanställda på vindarna. Från en gård i Rörvik ute på Hakenäset fick jag även med mig till museet en korg, som i över 100 år tjänat sitt högtidliga syfte, när den för endast några år sedan sista gången var i bruk. Den var kantstött och bräckt här och där, och den sirliga flätverksorneringen på överkanten och handtagsbågen var i det närmaste bortnött, men korgen gav ändå tillräcklig relief åt den bondska festivitas, som hörde kalasen till. Med sitt genombrutna sicksackmönster var den som en elegant virkning, om det ock var grova rottågor, som här löpt genom flitiga händer en gång och flätats samman. Från en granngård, Lind, fick jag därtill som ett komplement en pannkaksform, flätad i samma mönster; i denna forslades en av de obligatoriska ingredienserna i förningen, "pannekaga", ett slags pudding på risgryn, ägg och mjölk. I en stjärnformigt utskuren träform bars äggosten, läcker och skälvande som gelé.

Förningsdagen, "fornedan", var dagen före kalasdagen. Då packades korgen, "fornekarva", med två "gyllekakor", tjocka som en handsbredd och så stora, att de i det närmaste täckte den nästan alnsvida botten i korgen, samt ovanpå dessa en krusekaka av samma format, alla tillsammans bakade på 6 kg mjöl. Gyllekakorna voro, som namnet säger, "förgyllda" med äggula och vackert brynta, och samma festliga färg hade krusekakan, som därtill var utkrusad med ur degen klippta kransar och andra figurer. Krusekakan, som krönte förningskorgen, kallades också "fornekaga". Kakorna höljdes av ett spetslakan, och över det hela välvde sig den vidlyftiga bågen som en symbol för frikostigheten.

Tre fjärdedelar av förningen lämnades i kalasgården, och en fjärdedel fick man med sig hem igen. Så spreds något av kalasets håvor över hela bygden.

Ernst Manker.

